

КЪДЕ Е МЯСТОТО НА ЧАСТНИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ

Повечето от тях са концентрирани в икономическите специалности, а някои изпреварват държавните по реализация на студентите

МИЛА ЧЕРНЕВА

В различните държави по света на частното и на държавното висше образование се гледа по различен начин. Основната разлика между тях идва от начина на финансиране - държавните получават средства от бюджета, а частните - основно от таксите на студентите, заради което са и по-скъпи в по-голямата си част. Повечето университети във Великобритания например са държавни, включително и най-престижните висши учебни заведения като „Оксфорд“ и „Кеймбридж“. В България сред частните университети има безспорни първенци в много категории на рейтинга на висшите училища - като Американският университет в Благоевград. От друга страна, държавните в лицето на Софийския университет например все още са конкуренция в много направления,

особено в сферата на науката или компютърните специалности.

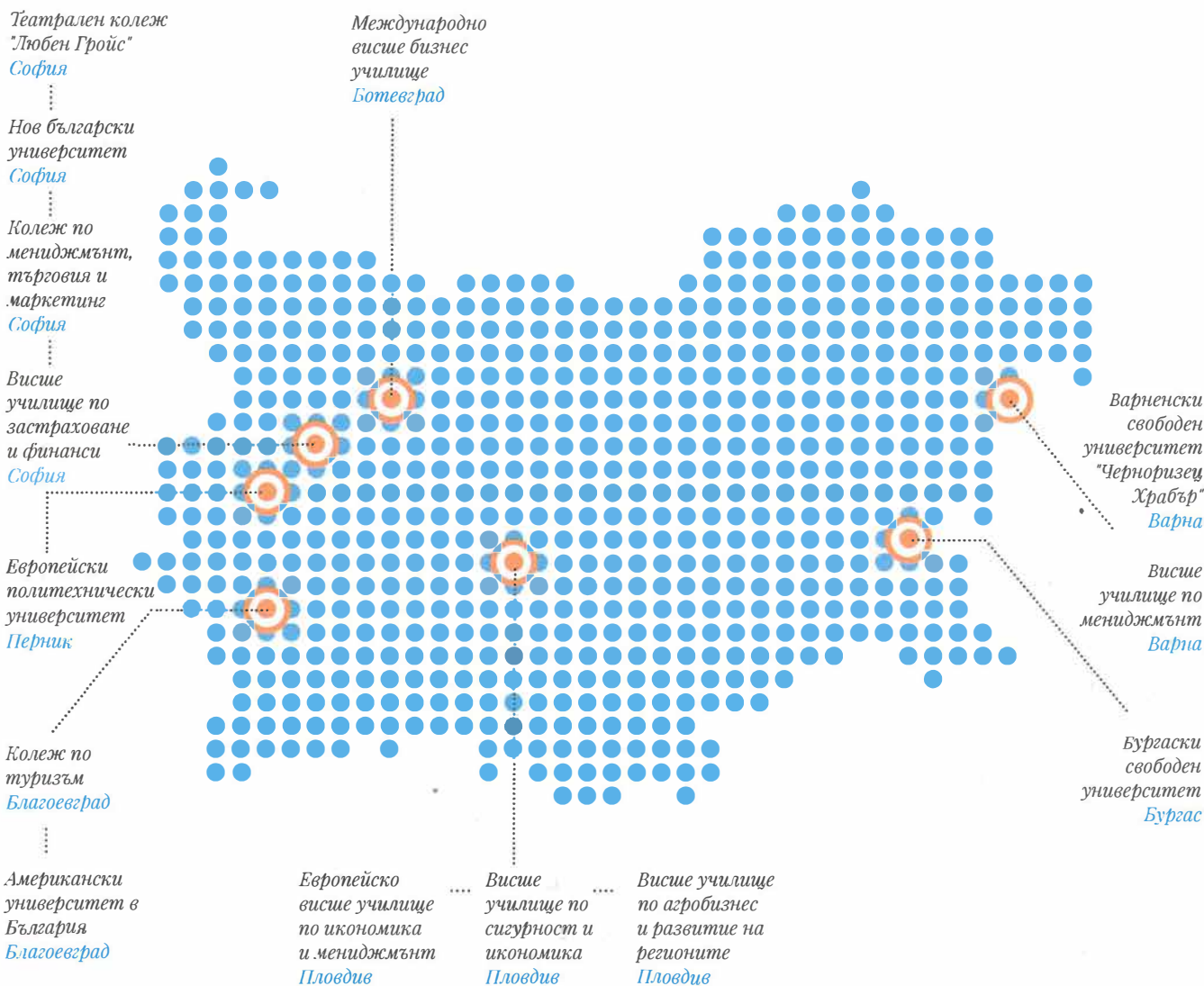
КЪДЕ Е ЧАСТНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

В България има 13 частни висши учебни заведения, разпръснати из страната. Някои от тях имат по-дълга история и традиции - Нов български университет (НБУ) и Американският университет в България (AUBG) са основани преди 25 години. В НБУ се преподават широк спектър специалности - езикови науки, изкуства, информационни технологии, логопедия, телекомуникации и други.

Американският университет предлага и програмата Liberal arts - образователен подход от САЩ, в който се изучават различни дисциплини и с течение на времето студентът избира конкретна специалност. Това помага на студентите

да не допуснат грешка в началото на следването, а да добият общи, но полезни знания, които да им дават шанс да направят информиран избор. Общият брой на специалностите, които се предлагат, е 11, сред които бизнес администрация, математика, политически науки и информационни системи. Подспециалностите са малко повече и надграждат над тези теми - има варианти например за филмово изкуство, антропология, предприемачество и науки за Югоизточна Европа.

Варненският свободен университет „Черноризец Храбър“ също предлага голяма палитра от специалности - от психология до архитектура, а Бургаският свободен университет набляга на икономически и хуманитарни науки, с изключение на сегемте технически специалности, сред които комуникации и електронизация за възобновяеми енергийни из-

точници и софтуерно инженерство. Право може да се учи и в три от четирите изброени досега частни университета, с изключение на Американския университет.

Някои от частните колежи и висши училища изглеждат по-тясно специализирани, но в действителност предлагат широк спектър от специалности. Във Висшето училище по агробизнес и развитие на регионите в Пловдив например може да се учат традиционните финанси или счетоводство, но и управление

на агробизнеса или пък арт мениджмънт. Училището е и едно от местата, където се предлага магистратура по здравен мениджмънт. Театралният колеж „Любен Гройс“, създаден в началото на 90-те години, пък е единственото висше учебно заведение сред частните, специализирано само за изкуство (в НБУ също се предлага бакалавър по актьорско майсторство).

Висшето училище по застраховане и финанси създава специалност в сътрудничество с рекламната аген-

ция Saatchi&Saatchi - бакалавър по реклама, иновативен маркетинг и бранд мениджмънт. Като цяло повечето частни висши учебни заведения предлагат специалности, свързани с мениджмънт, администрация, финанси и бизнес. Науките като физика, химия или биология не се срещат в частните университети.

И В КАКВО МУ Е СИЛАТА

В някои отношения частните университети успяват да победят >>

В кои направления има най-много студенти в частни висши училища (%)

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ	СТУДЕНТИ В ЧАСТНИ ВИСШИ УЧИЛИЩА*
1. Теория на изкуствата	65.15
2. Театрално и филмово изкуство	61.60
3. Администрация и управление	46.75
4. Национална сигурност	38.10
5. Психология	32.10
6. Изобразително изкуство	29.80
7. Право	24.70
8. Туризъм	20.60
9. Архитектура, строителство и геодезия	20.30
10. Икономика	20.10

*Дял на студентите от направлението, които са записани в частни ВУ, от всички студенти в даденото направление по данни на „АдминУни“ (%)

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България 2016

държавните. Ако съдим по индикатора реализация на завършилите студенти, ще видим, че в някои направления образованието в частен университет би било добра инвестиция. В направление администрация и управление Американският университет в България води класацията по реализация, като студентите му са с втория най-висок облагаем доход в страната (първи са завършилите информатика в Софийския университет).

Имайки предвид отново реализацията на завършилите, бъдещите студенти по обществени комуникации и информационни науки също е най-добре да изберат АУВГ или Нов български университет, които заемат първите две места в класацията и изпреварват Софийския и УНСС. В това направление влизат специалности като медия и комуникации, връзки с обществеността и журналистика. Американският университет е първенец по реализация на

студентите и в политически науки, а НБУ - в социални дейности. Реализацията на студентите в направление изобразително изкуство от НБУ изненадващо е и по-добра от тази на студентите от Националната художествена академия.

Що се отнася до напоследък много популярната информатика, най-добрият избор след Софийския университет са АУВГ и НБУ. Останалите технически специалности обаче не са силата на частните висши учебни заведения. По реализация студентите по комуникационна и компютърна техника от НБУ все пак са на второ място, след тези от Техническия университет в София.

Филолозите в Нов български университет (където се предлагат специалности като арабистика, романистика, италианистика и грузи) също са успешни и попадат на второ място в стандартизираните класации в рейтинга, веднага след Софийския университет.

Правото в частните университети според стандартизираните класации обаче не е толкова успешно - НБУ е на пето място, Варненският свободен университет - на шесто, а Бургаският свободен - на седмо.

КОИ СПЕЦИАЛНОСТИ СЕ УЧАТ ПРЕДИМНО В ЧАСТНИ УНИВЕРСИТЕТИ

По-голям дял от студентите по теория на изкуството са в частни университети - 66%, като трябва да се вземе предвид, че тази специалност е и с най-малко студенти в България - 75. Именно Нов български университет попада на първо място в стандартизираната класация в това направление. Студентите, изглежда, са доволни от преподаването. Александра Мицева, която в момента подготвя дипломната си работа, смята, че е направила правилния избор, тъй като преподавателите ѝ са взискателни, но отделят внимание и усилия, за да могат студентите да вникнат в дълбочина в материала.

61% от студентите в специалностите театрално и филмово изкуство и 46% от тези в администрация и управление също учат в частни университети. За последното направление вероятно обяснението е, че повечето частни висши учебни заведения са насочени именно в тези специалности. Същевременно само 38% от студентите в направление национална сигурност и 32% от тези по психология са избрали частното висше образование. ●